

(495. 5.)

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 25 Augustus 1921.)

Algemeene beschouwingen.

Met genoegen nam ondergeteekende kennis van de algemeene instemming, waarmede dit ontwerp in de afdelingen der Kamer is ontvangen.

Tegenover eenige leden, die gaarne zouden hebben gezien, dat van de beslissing omtrent het oprichten en in stand houden eener school voor nijverheidsonderwijs de gemeente te eenemale werd uitgesloten, veroorlooft ondergeteekende zich de opmerking, dat, gelet op de verplichte financiële deelneming, aan de gemeenten het recht zich over de noodzakelijkheid der oprichting of instandhouding uit te spreken niet kan worden ontzegd. Bovendien onderschatte men de beteekenis niet, welke de plaatselijke bekendheid voor de vraag in kwestie bezit. Aldus wordt hiervan zoo ruim mogelijk profijt getrokken, terwijl door de goedkeuring van en het beroep op den Minister een te groote invloed dier gemeentebesturen op de onderhavige zaak wordt uitgesloten.

Evenwel geeft de omstandigheid, dat eenig lichaam deze hulp der gemeente zou kunnen ontberen, omdat hare inkomsten uit subsidiën en bijdragen, als in het derde lid bedoeld, de overblijvende 30 of 25 pct. der netto-kosten blijvend zouden kunnen dekken, ondergeteekende aanleiding eene bepaling op te nemen, inhoudende, dat in dat geval de beslissing van het gemeentebestuur niet behoeft te worden ingeroepen en kan worden volstaan met de goedkeuring van den Minister (Art. I, vijfde lid).

Aan den anderen kant achtte ondergeteekende het raadzaam gehoor te geven aan den wensch om ten aanzien van uitbreidingen van beteekenis, buiten den normalen groei der school, de gemeentebesturen eveneens in de gelegenheid te stellen zich uit te spreken. Het ware toch denkbaar, dat wanneer eenmaal de oprichting eener school op zeer bescheiden schaal door den raad was noodzakelijk geacht, voor de inrichting eene uitbreiding werd beoogd, waartegen bij het gemeentebestuur gegronde bedenkingen zouden bestaan en die van de gemeentekas een te groot offer zou vragen. Voor dit geval zal dezelfde weg moeten worden gevolgd, die in het tweede lid is beschreven (Art. I, zesde lid).

Dat de buitengemeenten niet hetzelfde zullen bijdragen als de gemeenten van vestiging is een eisch der rechtvaardigheid. De eerstgenoemde toch missen de voordeelen, waartoe de aanwezigheid der school aanleiding geeft. Dit te stellen op 10 pct. is zeker eenigermate willekeurig, doch niet willekeuriger dan elk ander schattingscijfer.

De vrees, dat de buitengemeenten deze verplichte bijdragen op de ouders der kinderen zullen verhalen, kan ondergeteekende niet deelen. Hij acht de vraag gewettigd, op welken grond zij eene bijdrage, waartoe zij krachtens de Nijverheidsonderwijswet verplicht zijn, zullen kunnen afwentelen op de verzorgers der kinderen of deze zelf, en meent veeleer, dat de Gemeentewet tot zulk een handelwijze de bevoegdheid niet geeft. Ten overvloede echter is aan artikel 25 een nieuw lid toegevoegd, inhoudende het verbod van zulk een verhaal (Art. I, achtste lid).

Het is juist, dat met name de grootere technische scholen en academies veelal een complex van meerdere afdelingen en cursussen van verschillenden duur en omvang te zien geven. In die gevallen zou inderdaad de berekening van het gemiddeld bedrag per leerling der netto-kosten tot verschil van meening aanleiding kunnen geven.

De ondergeteekende stelt zich daarom voor te bevorderen dat in den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in het eerste lid van art. I, tevens eenige voorschriften worden opgenomen voor de berekening van bovenbedoeld gemiddeld bedrag.

De oplossing zou wellicht in deze richting kunnen worden gezocht, dat voor elken afzonderlijken cursus het daarvoor verschuldigde *schoolgeld* bij de berekening als maatstaf werd genomen.

Tevens zou, indien een „buitenleerling” slechts gedurende een deel van het jaar de school heeft bezocht, ook daarmede rekening kunnen worden gehouden.

In verband met een en ander is het 4de lid van art. I aangevuld.

Tegen een wijziging van art. 28 der Nijverheidsonderwijswet, er toe strekkende dit artikel in overeenstemming te brengen met de bepalingen der Gemeentewet, zooals deze luidt na de wijziging van 30 December 1920 (*Staatsblad* 923) zonder meer heeft ondergeteekende bezwaar. Hij geeft er de voorkeur aan, nu de wijziging van dit artikel eenmaal aan de orde is gesteld, het vereenvoudigde stelsel, hetwelk in de wet op het Lager Onderwijs 1920 (art. 67) is ingevoerd, mede op deze scholen toe te passen en met name de schoolgeldkohieren, in het geval waarin zij gevraagd worden, te doen opmaken, doch tevens te doen vaststellen door burgemeester en wethouders en niet deze laatstgenoemde taak door den raad te doen verrichten. Het is te omslachtig om voor een eenvoudige werkzaamheid als de toepassing van de schoolgeldregeling de medewerking van een lichaam als den raad in te roepen. Evenmin verdient het aanbeveling tegen den aanslag krachtens het schoolgeldkohier, opgemaakt in overeenstemming met de schoolgeldregeling, welke aan het toezicht van de in de artikelen 232 tot en met 236 der Gemeentewet genoemde organen is onderworpen, eene hoogere voorziening toe te laten met al den omhaal daaraan verbonden. De praktijk wijst uit, dat, waar een progressieve schoolgeldheffing is voorgeschreven, deze veelal wordt vastgekoppeld aan den aanslag in de inkomstenbelasting, doordat het daarbij aangenomen inkomen als maatstaf voor de schoolgeldheffing wordt aangenomen.

Onder die omstandigheden is het overbodig het opkomen tegen den schoolgeldaanslag mogelijk te maken en een gelegenheid te bieden dezelfde vraag andermaal in geding te brengen. In dit verband zij het ondergeteekende vergund te verwijzen naar de beslissing van de Kamer omtrent deze aangelegenheid bij de behandeling van het toenmalig artikel 70 (thans 67) der Lager Onderwijswet in de zitting van 19 Mei 1920. Te dien einde is een art. I *bis* ingelascht, hetwelk dit tot stand brengt.

Voorts is in art. II getracht eene redactie van artikel 39 te geven, welke voor het verkrijgen van een rijkssubsidie ten behoeve van het leerlingwezen een gelijksoortige procedure voorschrijft als in artikel 25 voor de scholen is bepaald, met dit onderscheid, dat hier de uitspraak der gemeentebesturen over de noodzakelijkheid der toepassing van het leerlingwezen is achterwege gelaten. Het zou te ver voeren en een omhaal geven buiten alle evenredigheid, indien van elke gemeente, waar leerlingen werden geplaatst, eene beslissing zou moeten worden gevraagd omtrent de noodzakelijkheid daarvan. Immers in tegenstelling met het schoolonderwijs, waar de plaats van vestiging der school jegens de instelling of vereniging verplicht wordt tot betaling der resterende 30 of 25 pct. der nettokosten, zouden hier bij gebreke van een centrale gemeente aan al de plaatsen, waar leerlingen worden te werk gesteld, en die deswege bij te dragen hebben, de vraag in kwestie

moeten worden voorgelegd. Ter vermijding hiervan verdient het aanbeveling de beslissing aan den Minister op te dragen.

Aangezien het tevens wenschelijk is, dat niet voor een koiten tijd eene andere subsidieregeling geldt dan bij dit ontwerp wordt voorgesteld, zal het noodig zijn deze wijziging in werking te doen treden op hetzelfde tijdstip als de Nijverheidsonderwijswet.

Artikel 1. Ten einde naast de noodzakelijkheid der oprichting en instandhouding tot het verkrijgen van een subsidie, ook die der opheffing tot het doen eindigen van een subsidie aan het oordeel der gemeentebesturen te onderwerpen, zijn in het tweede lid voor „wanneer” in de plaats gesteld de woorden „indien en voor zoolang”. Op deze wijze kan worden voorkomen, dat aan kwijnende inrichtingen langer steun wordt verleend dan wenschelijk is.

De opmerking omtrent de onjuistheid van den tweeden zin van het tweede lid kan bezwaarlijk worden toegegeven. Al moge het juist zijn, dat de Raad de bedoelde vraag kan ter beslissing krijgen, zonder dat een verzoek is ingediend, niet minder juist is het, dat de termijnbepaling alleen geldt voor het geval, dat een verzoek is ingediend. Het is geenszins ongebruikelijk aldus verkort uit te drukken, dat een schriftelijk verzoek moet worden ingediend, indien het initiatief van een instelling of vereeniging uitgaat, en dat op dit verzoek binnen zes maanden een beslissing moet vallen. Intusschen heeft ondergeteekende geen bezwaar tegen een ietwat uitvoeriger omschrijving, welke is aangebracht in het desbetreffende lid.

Wat den termijn aangaat, de Raad behoeft geen zes maanden te wachten. Doch in verband met het overleg der patroons- en werkliedenorganisaties en de mogelijkheid dat een onderzoek naar de behoefte ook nog langs anderen weg noodig blijkt, is een uiterste termijn van zes maanden niet te lang te achten.

De opmerking omtrent het in den derden zin voorkomende „deswege” komt ondergeteekende gegrond voor. De aanbevolen wijziging is aangebracht.

Belanghebbenden kunnen, naar ondergeteekende meent, slechts zijn de in het eerste lid genoemde instellingen en vereenigingen. Niet goed is in te zien, aan wie overigens zulk een bevoegdheid zou kunnen toekomen. Dit ligt bovendien opgesloten in het woord „beroep” dat een uitspraak in eerste instantie veronderstelt en den verzoeker thans een hogere voorziening biedt.

De cursiveering der woorden „organisaties van patroons en werklieden” is inderdaad een drukfout.

Dat ook niet de contributies zijn geteld bij de bijdragen, genoemd in het derde lid, vindt zijn grond hierin, dat al wat niet met name als steun voor de school wordt aangeboden, ook niet voor aftrek van het aandeel der gemeente in aanmerking kan komen. Wat de gewone vereenigingsinkomsten aangaat als b. v. contributies en de baten der exploitatie als b. v. de schoolgelden en de opbrengst van verkochte werkstukken bestaat er geen reden deze ten goede te doen komen aan de gemeente van vestiging. Vandaar dat zij vermeld zijn in het zevende lid van artikel 25.

Voor het nieuw ontworpen vijfde en zesde lid zie men hetgeen daaromtrent wordt gezegd bij de algemeene beschouwingen.

Wat de in het vierde lid gebezigde term: „afkomstig uit andere gemeenten” aangaat, zooals reeds werd opgemerkt, heeft deze gangbare uitdrukking bij de toepassing der Lager-Onderwijswet geen moeilijkheid opgeleverd. Er zal, naar de meening van ondergeteekende, onder moeten worden verstaan, dat de leerlingen, voordat zij de school bezochten, in de andere gemeente hun werkelijk (feitelijk) verblijf hadden.

Artikel Ibis. Het artikel loopt parallel aan dat betreffende het lager onderwijs (art. 67 der wet van 1920). Voor het overige meent ondergeteekende naar het opgemerkte bij de algemeene beschouwingen te mogen verwijzen.

Artikel II. Zooals boven is vermeld, is het systeem van artikel 25 zooveel mogelijk nagevolgd.

Met de feiten omtrent de toepassing van het leerlingstelsel, waarvoor ondergeteekende's aandacht wordt gevraagd, zal rekening worden gehouden. Men bedenke evenwel dat de Nijverheids- onderwijswet in den tijd, waarin de geïncrimineerde toestanden werden aangetroffen, nog niet in werking was getreden.

Een gewijzigd ontwerp van wet vergezelt deze Memorie.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. TH. DE VISSER.*

(495. 6.)

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de artikelen 25, 28, zevende lid, 39, eerste lid en tweede lid, en 67 der Nijverheidsonderwijswet te wijzigen en aan te vullen, alsmede het tijdstip te bepalen, waarop deze wijzigingen zullen in werking treden, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I.

Artikel 25 der Nijverheidsonderwijswet wordt vervangen door een nieuw artikel 25, luidende als volgt:

„1. Aan rechtspersoonlijkheid bezittende instellingen en vereenigingen en aan gemeenten wordt onder bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen voorwaarden ten behoeve van de door haar in stand gehouden scholen, bedoeld in artikel 11, uit 's Rijks kas subsidie gegeven tot een bedrag, overeenkomende met zeventig ten honderd van de netto-kosten. Ten behoeve van de scholen, bedoeld in artikel 11, tweede lid, onder *a*, *b*, *c* en *d*, kan dit subsidie worden verhoogd tot een bedrag, overeenkomende met vijf en zeventig ten honderd van de netto-kosten.

2. Het in het eerste lid bedoeld subsidie wordt verleend, indien en voor zoolang de raad der gemeente waar de school zal worden gevestigd — gehoord, voor zoover mogelijk, de betrokken organisatiën van patroons en werklieden — de oprichting en instandhouding noodig acht. De raad beslist binnen zes maanden, nadat een schriftelijk verzoek van een der in het eerste lid genoemde instellingen en vereenigingen is ingediend. Het besluit van den Raad, waarbij de oprichting en instandhouding der school noodig wordt geoordeeld, behoeft de goedkeuring van Onzen Minister, Gedeputeerde Staten gehoord. Van een besluit, waarbij die oprichting en instandhouding niet noodig wordt geoordeeld, kunnen belanghebbenden, mits binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag waarop het besluit openbaar gemaakt of den belanghebbende toegezonden is, in beroep komen bij Onzen Minister, die daarop beslist, Gedeputeerde Staten gehoord.

3. Wordt tot de oprichting van eene school, als bedoeld in artikel 11, overeenkomstig het bepaalde in het voorgaande lid besloten, dan komt, naar de in het eerste lid gemaakte onderscheiding, een bedrag, overeenkomende met dertig, dan wel vijf en twintig ten honderd van de netto-kosten voor rekening van de gemeente waar de school zal worden gevestigd,